

ПОЕЗІЯ ВІЙНИ ЯК ЗАСІБ САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ УКРАЇНЦІВ**(на матеріалі текстів періоду російського повномасштабного вторгнення)*****І. М. Літвінова, кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри української мови
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна******(Харків, Україна)***

sakura-inna@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4067-4301>

У статті досліджено українськомовні поетичні тексти періоду російського повномасштабного вторгнення щодо специфіки семантичної реалізації образу українців. На наш погляд, такий аналіз дає змогу простежити світоглядні трансформації представників української нації стосовно їхнього самоусвідомлення.

Подібні студії поетичного мовлення дають змогу вивчити виражальні можливості мови як основного засобу комунікації та водночас дослідити засобами лінгвістичного інструментарію зміни світоглядних орієнтирів представників сучасного покоління українців.

Матеріалом для аналізу обрано українськомовні поезії, розміщені на інтернет-ресурсах упродовж лютого 2022 р. – вересня 2023 р. Вибір матеріалу зумовлений специфікою поетичних текстів: саме вони першими з-поміж творів словесного мистецтва транслюють реакцію на події. Дослідження поетичного доробку різних авторів дає змогу зробити своєрідний зріз емоційного стану соціуму, простежити колективну емоцію. Сучасні технічні можливості оприлюднення текстів та обміну віршами за допомогою соцмереж, а також швидка рефлексія у вигляді реакцій і коментарів наділяє, на наш погляд, сучасну творчість психотерапевтичною функцією.

За нашими спостереженнями, в аналізованих поетичних текстах образ українців набуває великої кількості актуальних реалізацій, зокрема: жертви війни, переселенці, байдужі, борці, переможці тощо. Останні названі інтерпретації чітко засвідчують зміну парадигми самоцінності українського соціуму й позбавлення типового для значної частини сучасних українців відчуття меншовартісності.

Показовою для аналізованої поезії є тенденція зображення українців через площину релігійного дискурсу: у текстах виокремлено образи українців – святих / Ісуса / Бога тощо. Така специфіка зумовлює потрактування представників нашої нації як борців за добро проти зла, воїнів світла, носіїв місії тощо.

Ключові слова: поетичне мовлення, лінгвопоетика, образ українців, художні засоби.

Актуальність. Дослідження поетичних текстів повсякчас залишається важливим об'єктом вивчення лінгвістики, набуваючи нового інструментарію. Дедалі популяризовано концептуальний аналіз поетичного мовлення, адже вірші з'являються як перша емоційна реакція на тригерні події і фактично демонструють картину соціуму щодо світоглядних орієнтирів та емоційного стану суспільства. Аналізуючи основні концепти поезії – такі собі згущення смислів та асоціацій, можемо зробити висновки щодо світобачення представників певного покоління. Подібне дослідження у визначеному аспекті особливо цікаве на матеріалі сучасних «живих» текстів – віршів, представлених на сторінках різних сайтів і соцмереж, оскільки можемо говорити про залучення до процесу творчості не лише автора, а й осіб, які створили допис і поширили його. Усвідомлюючи ризик спотворення авторського тексту чи неточності щодо визначення авторства, убачаємо таке дослідження цікавим і перспективним для розуміння світоглядних орієнтирів сучасного покоління українців.

Для аналізу обрано концепт «український народ», що беззаперечно є одним із визначальних у мовній картині світу нації, а значить, будь-які його трансформації дають можливість простежити світоглядні зміни, зокрема щодо самоідентифікації. Словами В. Кононенка, «вивчення морально-етичних цінностей українства дає змогу

глибше пізнати етнопсихологічні засади національного світосприйняття, закладає підвалини відтворення картини світу, що виокремлює національну спільноту» (2, с. 11).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До вивчення поетичних концептів останнім часом вдається велика кількість вітчизняних лінгвістів, зокрема, серед представників харківської школи відомі Г. Губарева, В. Калашник, Л. Лисиченко, О. Маленко, М. Філон та інші. Науковці студіюють особливості лінгвістичної реалізації концептів у поетичних текстах різних авторів. Щодо дослідження концепту «український народ» відзначаємо тенденцію його вивчення переважно на матеріалі медійних і наукових текстів. Саме поетичний концепт став предметом аналізу в статті О. Строкаля (6), принагідно в дисертаційних працях О. Дубчак (1), З. Тищенко (7) та ін. На часі також вивчення поетичних текстів воєнної тематики, які, зокрема, є об'єктом лінгвістичних розвідок О. Маленко (4), О. Клещової, Л. Петренко, О. Пухонської та ін.

Мета нашої роботи – дослідити семантику та особливості мовного вираження концепту «український народ» у сучасних поетичних текстах.

Матеріалом дослідження прислужилися українськомовні вірші, розміщені на сторінках соцмереж та інтернет-ресурсів. Усвідомлюємо неоднорідність аналізованого матеріалу щодо мистецької вартості, але вважаємо такий підхід виправданим, оскільки він дає змогу створити цілісну світоглядну картину сучасного українського соціуму.

Результати дослідження та їх обговорення. Під час аналізу поетичних текстів періоду російського повномасштабного вторгнення виявлено велику кількість реалізацій образу українського народу – як традиційних, так і специфічних, показових для сучасності. Можемо говорити про чітко окреслені інтерпретації аналізованого образу українців: жертви, переселенці, байдужі, борці, месники, воїни світла, переможці, носії місії тощо.

Трагічні реалії війни зумовлюють наявність в аналізованій поезії великої кількості інтерпретацій образу українського народу з визначальною семантикою **жертви**, наприклад у поезії Л. Голоти: *«Згвалтовані, катовані, убиті / дощем нічним оплакані і вмиті / як ті снопи / лежать біля воріт / де їм навіки почорнів цей світ»* (1а). Наскрізно негативна конотація лексем, дотичних до образу українців у війні, – *згвалтовані, катовані, убиті, оплакані* тощо – створює трагічний емоційний фон, що виростає і набуває семантики всеохопності через метафору *навіки почорнів цей світ*. Подібна семантика образу народу, представленого займенником *ми*, також у поезії А. Миколаєнко: *«і ми навчилися просто виживати / хто як уміє в темряві війни»* (2а). Українська реальність вимальована через метафору *темрява війни*, семантика жертви реалізована в ситуації *навчилися просто виживати*.

Цілком логічно, що образ українців у визначеній інтерпретації супроводжуваний мотивами болю, безвиході, приреченості, емоційного надлому, зокрема в поезіях: *«болить це все / болить болить болить / і це не мить / і як це зупинити»* (Voloshka) (3а), *«Мені болить за серце України – / трясє щоразу від рашистської орди, <...> Мені болить, коли Ірпінь і Буча – / вмиваються кровавими слізьми»* (М. Рудич) (4а). Повтори дієслова *болить* створюють відчуття всеохопного болю, що в другому наведеному контексті посилюється образами кривавих сліз та безнадійністю щодо ворога, утіленого через метафору рашистської орди, до слова, загальноновживаною в мовленні сучасного українця.

Найбільш болісною темою є загибель великої кількості людей, зокрема дітей: *«діти що стали янголами не встигли стати людьми / чи встигнуть стати батьками діти цієї війни? / і хто розгрібатиме сніг від вибухів і сирен? / хто буде тягнути пам'ять з переліками / людей що від них лишилися хіба що їх імена?»* (І. Астапенко) (5а). Через образи батьків і дітей реалізовано страх перерваності зміни поколінь, що призведе до зникнення нації. Боляче, що велика кількість людей залишилася лише в іменах, і ще страшніше, що може статися так, що ці імена зникнуть, адже люди існують, поки про них пам'ятають.

Дійшовши максимуму, біль трансформується в інші почуття, наприклад у здорову агресію, як у поезії І. Спірідонової: *«Ми розівчилися плакати, / Страх замінили злістю, / Ми за всіма ознаками / Стали вже грузом триста, / Кожен з нас є поранений, / Хоч не у всіх і видно, / Доля – суцільна ламана, / Й серце / зі збитим ритмом...»* (6а). Трагічні ситуації в країні надламали українців фізично й морально, що в поезії реалізовано через образи *всіх поранених, грузу 300, збитого ритму* тощо. Актуальність переживань посилює воєнна термінологія: поранені, вантаж 300 є не лише на полі бою – кожен українець переживає щось подібне.

Трансформацію болю в любов засвідчуємо в поезії С. Ройз: *«В мені – куди не торкнись – зони болю. / Не знаю, скільки потрібно століть, щоб зілжити. <...> В мені – куди не торкнись – зони Любові»* (7а). Ненависть до ворога обертається безумовною любов'ю до співвітчизників-українців. Цікаво, що твір написаний психологинею – людиною, яка професійно відчуває настрої соціуму.

Ще однією рисою страшної реальності українців є втрата дому – одного з найбільш важливих елементів української картини світу. Важливість цього образу зумовлена насамперед тим, що він є символом родини (5, с. 207), а відтак і щасливого родинного життя. Неприхований біль звучить у поезіях: *«Боже, поглянь... немає вже хати... / Куди ж я, старенька, піду ночувати? / Де прихилю я свою голівку? / Хіба на сиру, ще вцілілу долівку»* (Л. Слаба) (8а), *«Треба їхати! Чуєш? Треба! / Вже сусідський будинок згорів. / Тут щоденно летить хтось у небо, / Я прорвався до вас, зумів»* (Vitold Borisovich) (9а). Разом із втратою дому українець втрачає частину себе. Звернення до Бога, мотиви плачу з великою концентрацією емоційно забарвленої лексики, риторичні запитання та звертання – весь цей інструментарій покликаний передати біль і відчай вимушених безхатків.

Однією з найбільш актуальних і болісних для сучасної реальності є тема **переселенців**, що знайшла яскраве втілення в образі равликів, зокрема в поезії С. Жадана: *«Чекають вечора люди, схожі на равликів / так гірко сплять на вокзалах, так глибоко / Дорога важка, коли несеш на спині свій дім і своє минуле»* (10а). Метафора реалізована в мінорній емоційній площині, адже стати равликом – вимушений вибір, що в поетичному тексті підкреслено образом *згорілого дому, важкої дороги, вокзалів як місця ночівлі, гіркокого сну* тощо. Попри мінорний настрій, у поезії відчутні позитивні образи, зокрема: *вперті равлики, «позбавлені дому, проте не позбавлені серця», запекла віра*.

Актуальний мотив незламності духу переселенців у поезії О. Павлової: *«Кожен дім – це фортеця. / Навіть той, що вмістився в валізу»* (11а). Загальноновживана метафора *мій дім – моя фортеця* в контексті війни набуває оновленого звучання. Образ дому водночас і стискається до розмірів валізи, і виростає до масштабу фортеці.

Воєнні часи оприявили прірву між різними прошарками суспільства, що бачимо в поезії Г. Момот: *«Пів світу плаче, пів світу скаче... / Хтось в камуфляжі, а хтось в “Версаче”... / Не відкриття/ Хтось помирає, хтось заробляє... / На цій війні»* (12а). Ідею **неоднорідності суспільства**, а подекуди й антагонізму різних груп на мовному рівні реалізовано через контекстуальні антоніми *плаче – скаче, камуфляж – «Версаче», помирає – заробляє* тощо.

Типовим маркером світоглядних цінностей українців традиційно є ставлення до української мови, що бачимо в поезії В. Кравченка: *«Чому? Не розумію я ніяк, / Невже вам не болить за Україну? / Чому «язик» убивць і посіпак / Дорожчий вам за рідну, солов'їну?»* (13а). Антитеза побудована на дещо неоднорідних категоріях: характеристикам української мови – *рідна, солов'їна* – протиставлено «язик» *убивць і посіпак*, тобто тут на перший план виведені користувачі-вороги. Поезія побудована у формі заклик до українців переходити на українську і в такий спосіб долучитися до боротьби.

На особливу увагу заслуговує вияв концепту **українці-борці**. Здебільшого це зболені люди, але готові боротися та йти до кінця за свою свободу. У такому ключі створено

узагальнений образ українців, що подекуди розпадається на конкретніші – воїнів, матерів воїнів, волонтерів, небайдужих українців тощо.

Показовим для аналізованої поезії є потужний образ **волонтерів** – людей, які докладають максимум зусиль, аби допомогти вигнати ворога з рідного дому. Переважно представлені жіночі образи, у яких поєднано вразливість і незламність, як, наприклад, у поезії О. Павлової «Іринці»: *«Коли гримлять гармати, музи не мовчать, / а відкривають волонтерський чат. / Ось номер картки, скоро буде звіт. / Ось ніч на кордоні, машина потрібна на схід. / У кут забившись, б'ється серця звір. / А в неї – брат. А в неї – збір. / Вона їде додому. У неї на сході – брат. / Вдома – склад. На душі – турнікет, / Щоб спинити цей біль, перекрити думки. В неї збір. / В неї звір – чийсь врятований кіт. / Її дім тепер – ціль для ракет»* (11а). Через специфічну ритмомелодику та велику кількість неповних речень текст звучить у ритмі серцебиття. Напруга створена парадоксальним поєднанням різнопланових образів, які за нормальних умов не мали би перетинатися: *музи – волонтерський чат, дім – склад, душа – турнікет* тощо. Ідея про те, що жінка вимушена бути мужньою, передана через поєднання протилежностей в образі звіра: *б'ється серця звір і чийсь врятований кіт*.

Ще один цікавий образ у поезії М. Пономаренко: *«Марія із Маріуполя на держкордоні з Польщею / Перечитує список із непроцєнного і непрóцєного / Марії із Маріуполя вітер волосся пестить / Марія носить на шиї смерть, ніби натільний хрестик <...> У неї серце розбите бомбами і ракетами / Шкіра її тонка, за відчуттями – ніби обідрана / Якби ж вона могла плакати, то сльози б лилися відрами. / Вона би викричала, нігтями видрала дірку у часопросторі / Багажник Маріїної машини заповнений помстою / Цілеспрямованою, високоточною, контрабандною <...> Маріїн скелет – із найміцнішої азовсталі»* (14а). Трагічний образ Марії створено низкою мінорних метафор: *носить на шиї смерть, серце розбите бомбами і ракетами, шкіра обідрана* тощо. Він виростає, розгортається через асоціацію з образом Богоматері, що на рівні тексту реалізований через ім'я героїні, топонім (Маріуполь – «місто Марії») та супровідні образи (*натільний хрестик*). Алогізм ситуації вбачаємо вже на початку поезії: Марія опиняється поза межами свого міста. З одного боку, героїня – типово жіночий образ із властивими емоційними реакціями на проблему (*сльози, крики, видрала б нігтями*), а з іншого, це воїн, борець – холоднокровний і нещадний. Цікаво, що це не набута властивість, а усвідомлена, адже *Маріїн скелет – із найміцнішої азовсталі*: відсилення до зрозумілого кожному українцю надпотужного символу.

Маємо відзначити, що створення образу українців-борців у площині релігійного дискурсу – характерна риса аналізованої поезії. Українці-святі в поезії О. Павлової «День усіх святих»: *«Святі дивляться на тебе / у небесний тепловізор / Снують золоті нитки, / щоби викривити простір. / Відвернути кулю / Плетуть захисні сітки, / Висмикуючи з сонця / протуберанці / Святі закидають спінінги в хмари, / Щоб піймати ракету, / що летить в твої дитячий садок <...> Зараз вони з тобою в полоні / Зараз вони на нулі. <...> Всі святі наповнили волонтерські чати / І чатують на блокпості»* (11а). Кожен українець відіграє свою роль у боротьбі (воїн, волонтер, свідомий громадянин). Кожен має надприродну силу (*снують золоті нитки, викривляють простір, відвертають кулі, ловлять ракети* тощо). Кожна роль важлива, але найважливіше, що й реалізовано метафорою українці-святі, – це усвідомлені істини: *«Війна – це не назавжди. / Назавжди – це наша любов»*.

У подібному ключі вималювано образ українців у поезії Д. Довбуша: *«Ось – лікар заводить серце, рятуючи малюка. / Господь впізнає Ісуса за стигмами на руках. / Ось – старець втішає жінку, обнявши її, сумну. / Бог бачить, як сходить Голуб на дідову сивину»* (15а). Батько-Бог, спустившись на грішну землю в пошуках свого сина, упізнає його в українцях, які, попри все, зберігають людяність і працюють задля перемоги. Позитивна семантика образу українців створена дотичністю до лексем із релігійною семантикою – *стигми, старець, Голуб* тощо.

Продовження теми спостерігаємо в поезії В. Задорожного: «Сьогодні Бог носить «пінксель», / Щоранку шнурує берці – / І ходить поперед війська, / Спиняє навалу смерті. / Сьогодні Бог у халаті, / Зі скальпелем, посивілий, / Виймає з-під серця солдата / Залізо осатаніле. / Сьогодні Бог носить «кігті» / І тягне дріт електричний, / Аби навчалися діти, / До радостей світу звичні. / Сьогодні Бог поле сіє, / Хлібину до печі садить, / Вселяє в серця надію, / Втішає, голубить, радить... / Дарма в кремлі галатини / На Нього, лукаві, кивають:/ Сьогодні Бог в Україні. / Дітей Своїх захищає» (16а). Бог сьогодні в кожному українцеві. Ця ідея реалізована через деталі, показові для різних професій: Бог-військовий *шнурує берці і ходить поперед війська*, Бога-лікаря бачимо *в халаті зі скальпелем*, Бог-електрик *носить «кігті» і тягне дріт електричний* тощо. Але найважливіша місія Бога-українця – захищати Своїх дітей.

Окрім узагальненого образу українців, маємо також персоналізовані, у яких постають героїчні воїни – Д. Коцюбайло (Да Вінчі), О. Мацієвський, М. Діанов та інші. Показовою щодо цього є вірш Настки Федченко: «Дивись: Христос іде. У російську тюрму. / Тільки замість хреста – зовнішньої фіксації апарат. / Тюремник покійно несе автомат. / І дивиться в спину. І заздрить Йому. / Христос ще кілька днів тому на фото усміхався» (17а). Біблійна ситуація трансформована в сучасну реальність: Христос – український воїн М. Діанов, Голгофа – російська тюрма, хрест – апарат зовнішньої фіксації при переломах. У контексті вбачаємо місіанську ідею про те, що українці, як і Христос, спокутують гріхи людства і, звичайно ж, переможуть: «Христос вернеться, вірю, як усі його брати і сестри, із усіх баталій» (17а).

Висновки і перспективи. Отже, дослідження воєнної поезії щодо семантики образу українців та особливостей його реалізації дає підстави констатувати трансформаційні процеси щодо самоусвідомлення. На нашу думку, поява інтерпретацій *українці – борці зі злом, переможці, воїни світла, носії місії* засвідчують зміну парадигми самоцінності українського соціуму й позбавлення типового для значної частини сучасних українців відчуття меншовартісності. На підтвердження цієї думки працює також показова для аналізованої поезії тенденція зображення українців через площину релігійного дискурсу: *українці – святі, Ісус, Бог* тощо.

Уважаємо дослідження поетичного мовлення у визначеному ключі перспективним, оскільки воно дає змогу не лише вивчити виражальні потенції мови, але й глибше зрозуміти зміни світоглядних орієнтирів українців.

Список використаної літератури

1. Дубчак О. П. Концептуальна опозиція «свій» – «чужий» в українській мовній картині світу : дис. ...канд. філол. наук : 10.02.01 / Київ. держ. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. 2009. 292 с.
2. Кононенко В. Концепти українського дискурсу. Київ–Івано-Франківськ : Плай, 2004. 248 с.
3. Лисиченко Л. А. Структура мовної картини світу. *Мовознавство*. 2004. № 5–6. С. 36–41.
4. Маленко О. О. Риторика війни в сучасному українському поетичному дискурсі. *Український світ у наукових парадигмах* : зб. наук. праць. Харків : ХІФТ, 2016. Вип. 3. С. 105–113.
5. Пухонська О. Поза межами бою. Дискурс війни в сучасній літературі. Брустурів : Дискурсус, 2022. 288 с.
6. Строкаль О. Вербалізація концепту НАРОД у поезії Олексія Довгого. *Українське мовознавство*. Вип. 1(50) 2020. С. 126–135.
7. Тищенко З. Національно-культурні доміанти поетичного мовосвіту Тараса Мельничука : дис. ...доктора філософії : 10.02.01 / Черкаський нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького. 2021. 239 с.

Список використаних джерел

- 1а. https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1357914311355766&id=100014116307782
- 2а. <https://www.facebook.com/alla.mykolaenko/posts/5169022213148017>
- 3а. <https://www.facebook.com/search/top?q=болить%20це%20все%20болить%20болить%20болить%20і%20це%20не%20ми%20і%20як%20це%20зупинити>
- 4а. <https://www.facebook.com/maksimrudich/posts/3417851868441906>
- 5а. <https://www.facebook.com/alla.mykolaenko/posts/5181442495239322>
- 6а. [facebook.com/ukrainepoets/posts/pfbid0VJzeraFuXUfibKMeBMBi51byuMkiwgcg6d38HE2b4SYQGxjCtefa6AZT1pMUTnXl](https://www.facebook.com/ukrainepoets/posts/pfbid0VJzeraFuXUfibKMeBMBi51byuMkiwgcg6d38HE2b4SYQGxjCtefa6AZT1pMUTnXl)

- 7a. <https://www.facebook.com/svetlanaroyz/posts/5490485527651674>
 8a. https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=466110418547105&id=100054444517500
 9a. <https://www.facebook.com/groups/640310823020350/permalink/1550596595325097>
 10a. <https://www.facebook.com/osvita.ua/posts/6200560053304375/>
 11a. <https://pen.org.ua/koly-hrymlyat-harmaty-muzy-ne-movchat-dobirka-poeziji-oleny-pavlovoyi>
 12a. <https://vseosvita.ua/user/id14933/blog/piv-svitu-plache-piv-svitu-skache-take-zhyttia-89308.html>
 13a. <https://news.obozrevatel.com/ukr/show/lite/mi-ukrainu-musim-zberegti-virsh-zaklik-perehoditi-na-ukrainsku-movu-pidkoriv-merezhu.htm>
 14 a. <https://3oko.com.ua/mariia-z-mariupolia/>
 15a. <https://www.facebook.com/alla.mykolaenko/posts/pfbid0WrDpQSC8PAjPkw7HxSYk8LxRBRkjViKPvhgSdGM2Ai5EWkSB4hqVJuemX6UACKml>
 16a. <https://z-upload.facebook.com/fridomtsi/posts/3204345619863327>
 17a. <https://svoboda.te.ua/nashi-voyiny-nashi-bogocholoviky/>

References

1. Dubchak, O. P. (2009). Kontseptualna opozyttsiia «svii» – «chuzhyi» v ukrainskii movnii kartyni svitu (Conceptual opposition “own” – “foreign” in the Ukrainian linguistic picture of the world). PhD dissertation (Ukrainian language). Kyiv, 292 (in Ukr.).
2. Kononenko, V. (2004). Kontsepty ukrainskoho dyskursu (Concepts of Ukrainian discourse). Kyiv–Ivano-Frankivsk : Plai, 248 (in Ukr.).
3. Lysychenko, L. A. (2004). Struktura movnoi kartyny svitu (The structure of the linguistic picture of the world). In: *Movoznavstvo (Linguistics)*, 5–6, 36–41 (in Ukr.).
4. Malenko, O. O. (2016). Rytoryka viiny v suchasnomu ukrainskomu poetychnomu dyskursi (Rhetoric of war in modern Ukrainian poetic discourse). In: *Ukrainskyi svit u naukovykh paradyhmakh (The Ukrainian world in scientific paradigms)*. Kharkiv: KhIFT, 3, 105–113 (in Ukr.).
5. Pukhonska, O. (2022). Poza mezhamy boiu. Dyskurs viiny v suchasni literaturi (Outside of the combat. Discourse of war in modern literature). *Brusturiv : Dyskursus*, 288 (in Ukr.).
6. Strokal, O. (2020). Verbalizatsiia kontseptu NAROD u poezii Oleksiia Dovhoho (Verbalization of the concept PEOPLE in Oleksii Dovhiiy’s poetry). In: *Ukrainske movoznavstvo (Ukrainian linguistics)*, 1(50), 126–135 (in Ukr.).
7. Tyshchenko, Z. (2021). Natsionalno-kulturni dominanty poetychnoho movosvitu Tarasa Melnychuka (National cultural dominants of Taras Melnychuk’s poetic linguistic world). PhD dissertation (Ukrainian language). Cherkasy, 239 (in Ukr.).

WAR POETRY AS A MEANS OF SELF-IDENTIFICATION OF UKRAINIANS (based on the material of the texts of the period of the full-scale russian invasion)

*Inna Litvinova, Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor of the Department of Ukrainian Language,
V. N. Karazin Kharkiv National University
(Kharkiv, Ukraine)*

e-mail: sakura-inna@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4067-4301>

Abstract. Introduction. *The article has examined the Ukrainian-language poetic texts of the period of the full-scale Russian invasion regarding the specifics of the semantic realization of the image of Ukrainians. We think this analysis allows to trace the worldview transformations of representatives of the Ukrainian nation in terms of their self-awareness.*

Such studies of poetic speech make it possible to investigate the expressive possibilities of language as the main means of communication and at the same time to consider the changes in worldview orientations of representatives of the modern generation of Ukrainians by means of linguistic tools.

The purpose. *We have investigated semantic and peculiarities of the linguistic expression of the concept “Ukrainian people” in modern poetic texts.*

The methods. *Ukrainian-language poetry posted on the Internet resources from February 2022 to September 2023 was chosen as issue for analysis. The choice of issue is determined by the specificity of poetic texts: they are the first among the works of verbal art to broadcast reaction to events. Complex linguistic analysis has been used in the article with the advantage of the descriptive method.*

The main results of the study. *According to our observations in the analyzed poetic texts the image of Ukrainians acquires many actual realizations in particular victims of war, immigrants, indifferent, fighters, winners, etc. The last-mentioned interpretations clearly testify about changing in the self-worth*

paradigm of the Ukrainian society and departure from the feeling of inferiority typical for a large part of modern Ukrainians.

We found out the tendency to represent Ukrainians through religious discourse in the analyzed poetry: the images of Ukrainians were singled out – saints / Jesus / God, etc. It determines the treatment of representatives of our nation as the nation of fighters against evil, warriors of light, bearers of light missions, etc.

Originality. *The article examines Ukrainian modern poetic texts posted in social networks. The poems reflect the real emotions of Ukrainians during the war.*

Conclusions and specific suggestions of the author. *The studying of the war poetry texts makes it possible to make kind of slice of the emotional state of society, to trace the collective emotion and understand transformation processes regarding self-awareness of Ukrainians. In our opinion, the emergence of interpretations that Ukrainians are fighters against evil, winners, warriors of light, bearers of light missions, testify changes of the self-worth paradigm of the Ukrainian society and the deprivation of the feeling of inferiority that is typical for most Ukrainians.*

Key words: *poetic speech, linguopoetics, the image of Ukrainians, artistic means.*

Надійшла до редакції: 14.10.23.

Прийнято до друку: 05.12.23